

Emotie en kunst

Wat doet een kunstwerk met je? Deze museumles is gemaakt om leerlingen kennis te laten maken met kunstbeleving, waarbij leerlingen intensief aan het werk gaan met één kunstwerk.

Kunst kan emoties oproepen. Mensen kunnen blij worden van een schilderij of ontroerd raken van een dansvoorstelling. Vaak zijn deze emoties moeilijk onder woorden te brengen. Men is ontroerd, blij, misschien ongemakkelijk, maar weet eigenlijk niet waarom.

Leerlingen vinden het ook vaak moeilijk de emoties die een kunstuiting bij hen oproept onder woorden te brengen. Bovendien worden kunstwerken tijdens kunstonderwijs vaak analytisch bekeken. De leerlingen beschrijven de vorm, functie en inhoud van een schilderij. De laatste vraag is dan pas: Wat vind je zelf van het schilderij?

Deze museumopdracht draait dit om. De leerling start met een emotie.

Leerlingen kiezen leerlingen individueel voor een kunstwerk dat voor hen het beste aansluit bij een van de emoties. Bij dit schilderij maken de leerlingen de vragen. Vervolgens onderzoeken ze of er een verband is tussen elementen uit de schilderijanalyse en de emotie. De uitkomsten hiervan worden in de verwerkingsles op school aan elkaar gepresenteerd.

Ontwikkeld door

Karen Wisselaar

Onderwerp

Kunstbeschouwing – CKV

Tijdsduur

voorbereidingsles op school	50 min
museumles	100 min
verwerkingsles school	50 min

Doelstellingen

- De IIn kunnen een kunstanalyse bij een gekozen kunstwerk maken
- De IIn kennen theorie over (basis)emoties, het verschil tussen emotie en gevoel en kennen
- De IIn kunnen hun eigen emotie met betrekking tot een kunstwerk benoemen.
- De IIn kunnen hun bevindingen inventariseren en onderzoeken
- De IIn kunnen samenwerken in een groepje en hun toegewezen rol spelen

Leeractiviteiten

- kijken, benoemen, beschrijven, verwoorden, onderscheiden (beheersing)
- analyseren, beargumenteren, classificeren (beklijving)
- bewust kiezen, concluderen (wendbaar gebruik)

Onderbouwing

- Theorie Hargreaves: positieve ervaringen in kunstbeleving kunnen het denk- en kijkproces veranderen.
- Ervaringsleren Perkins: door op een andere manier naar kunst te kijken, in eerste instantie

	<p>breed, avontuurlijk en vervolgens georganiseerd en gestructureerd, leren leerlingen kunst beter begrijpen en ontwikkelen daarnaast hun denken en intelligentie.</p> <ul style="list-style-type: none">• Samenwerkend leren: leerlingen hebben verschillende rollen en werken van daaruit aan de opdracht.
Beginsituatie	Onder- en bovenbouw Havo/VWO Museumbezoek met voorbereidings- en verwerkingsles.
Voorbereiden	<p>De docent maakt losse enveloppen met emoties erop: BOOS, BANG, BLIJ, BEDROEFD. Opdrachtkaarten maken per emotie en die in de enveloppen doen. Opdrachtkaarten maken voor de samenwerkingsenveloppen. Voorbereidende les over het gekozen museum en algemeen over emoties. Praktische afspraken maken over het samenwerkingsdeel in het museum. Groepjes indelen voor samenwerkingsdeel. Verschillende rollen: voorzitter, schrijver, criticus en tijdbewaker aangewezen. Rollen:</p> <ol style="list-style-type: none">1. De voorzitter krijgt in het museum een extra envelop met inhoud voor de samenwerkingsopdracht. Hij leidt het verwerken van de opdracht en zorgt ervoor dat alle anderen meedoen aan de opdracht.2. De tijdbewaker is ervoor verantwoordelijk dat de andere leerlingen van het groepje op tijd bij elkaar komen om te werken aan het tweede deel van de opdracht. Daarnaast houdt hij de tijd in de gaten voor het einde van de samenwerkingsopdracht en het verzamelen bij de uitgang van het museum.3. De schrijver noteert de bevindingen van de opdracht.4. De criticus houdt in de gaten of de opdracht goed wordt verwerkt.
Instrueren	<ul style="list-style-type: none">• Wat: Jullie gaan een museumbezoeken. Je kiest een emotie en van daaruit kies je één kunstwerk dat je gaat bekijken. Vervolgens ga je in je groepje alle antwoorden bekijken en analyseren.• Hoe: In het museum kies je een envelop. Als je de envelope hebt open gemaakt, kun je de vragen individueel gaan beantwoorden. Na een half uur kom je samen met je groepje en ga je de samenwerkingsopdracht maken.• Waarom: Door op deze manier een kunstwerk te bekijken, kies je iets dat je om een bepaalde emotie aanspreekt, waardoor het leuker is om verder te bekijken. Waarom heb je deze emotie bij dit kunstwerk?
Uitvoeren	Bij de uitvoering is het van belang dat de leerlingen uit alle emoties kunnen kiezen. Dit is veel werk om te maken (elke leerling kan kiezen uit vier enveloppen), maar vergroot de autonomie en daarmee de motivatie. Ook is het van belang dat de leerlingen (binnen de tentoonstelling of het museum) een eigen kunstwerk kiezen. Dit moet niet gestuurd worden door de docent. Zo sluit het het beste aan bij de theorie van Hargreaves.
Nabespreken	<ul style="list-style-type: none">• Wat: wat vonden jullie ervan om op deze wijze een kunstwerk te bekijken?• Hoe: Hoe was het om de vragen te maken, een kunstwerk zo te analyseren?• Waarom: Wat was het doel van deze opdracht, wat heb je ervan geleerd?
Evaluatie	Tijdens de verwerkingsles worden alle uitkomsten van de samenwerkingsopdracht besproken.

Alle leden van een groepje presenteren de antwoorden van de gezamenlijke opdracht. Deze worden geïnventariseerd. Het eindproduct kan verschillende vormen hebben afhankelijk van de gekozen emoties.

Algemene inventarisatie: welke onderdelen van de kunstanalyse werden het vaakst genoemd bij het waarom van de emotie (bv. nr.1 kleur, nr.2 grootte, nr.3 onderwerp)

Specifieke inventarisatie: is er verschil van kunstanalytische onderdelen tussen de verschillende emoties. (bv. bij bang werd vaker kleur genoemd en bij bedroefd werd schilderformaat het meest genoemd).

Vervolg

Deze museumles kan op verschillende manieren worden uitgebreid.

De inventarisatie zou de basis kunnen zijn voor een uitgebreid 'kunst-emotie schema'.

Tot slot kan de les uitgebreid worden door de leerlingen andere kunstuitingen te laten zoeken die emoties bij hen oproept, bijvoorbeeld muziek (bedroefd), film (bang), toneelstuk (blij), boek, gedicht, etc. Hiervan maken ze individueel een moodboard, dat gezamenlijk met hun individuele en samenwerkingsopdracht in het museum de eindopdracht voor deze lessenreeks is.

In hun moodboard moeten alle basisemoties met minstens één kunstuiting aanwezig zijn en er moeten verschillende kunstdisciplines worden gekozen. De verschijningsvorm van hun moodboard mogen ze zelf kiezen, bijvoorbeeld een A3 plaat met afbeeldingen waarbij ze muziek laten horen of een presentatie op de computer met beeld en geluid.

Varianten

De les kan ook worden ingekort, door alleen het individuele deel te doen en de samenwerkingsopdracht eruit te halen.

Werkmateriaal

- Blanco enveloppen met daarop groot de letters: BLIJ, BOOS, BANG, BEDROEFD.
- In de enveloppen zitten opdrachtkaarten:
- Envelop met samenwerkingsopdracht: